

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatio pitkän aikavälin mahdollisuudet

Visiotyöryhmän tilannekatsaus

Markku Heinäsenaho

19.9.2024

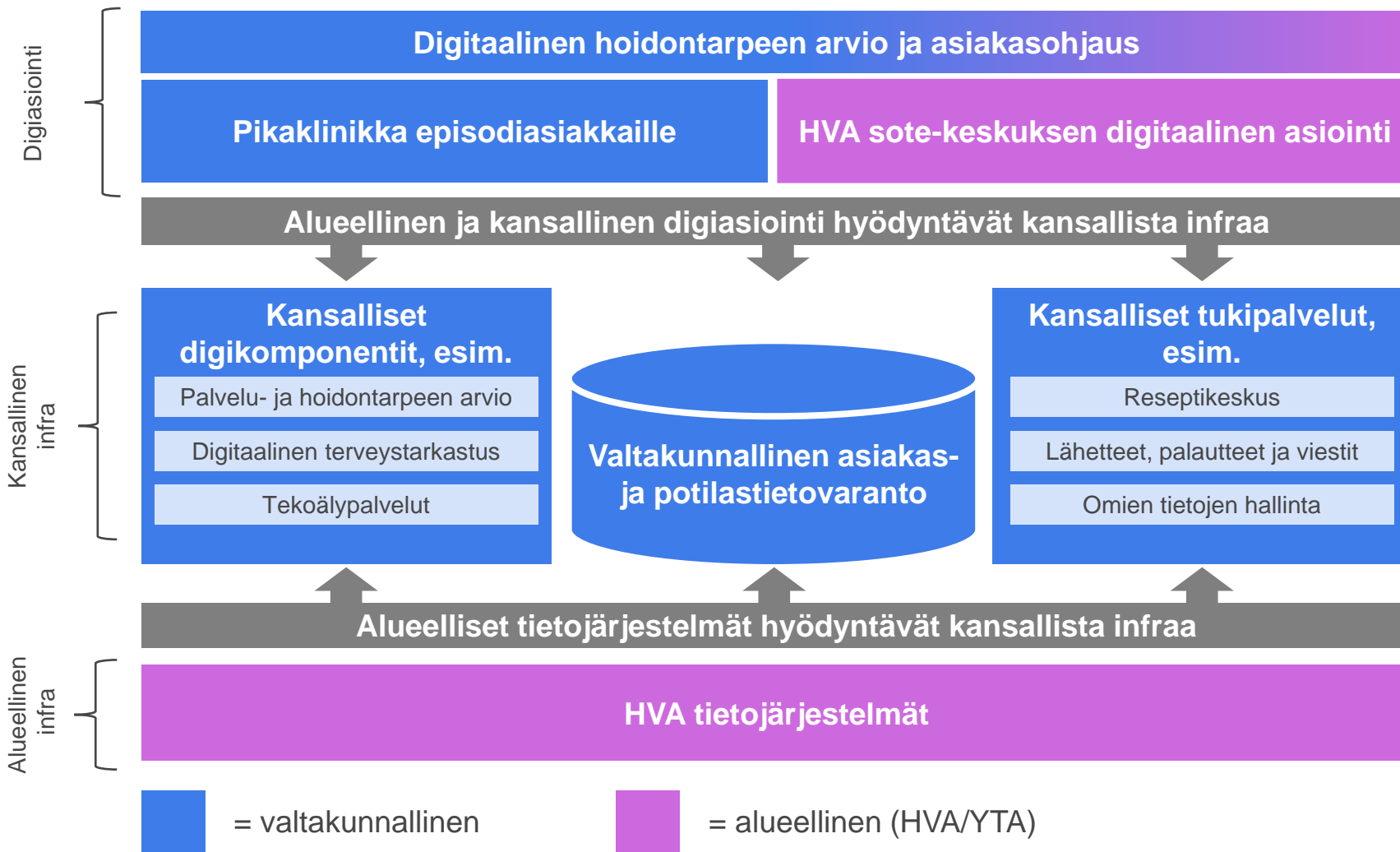
Tarve vahvalle kansalliselle ohjaukselle

- **Valtio ei ole määritellyt konkreettista tavoitetta sote-digitalisaatiolle, mikä on tehnyt hyvinvointialueiden ohjauksesta pistemäistä ja tehotonta**
- Kehittäminen on sirpaloitunut alueille ja kokonaisuus ei kehity valtakunnallisesta näkökulmasta optimaaliseen suuntaan
  - Asiakas- ja potilastietojärjestelmiä ei rakenneta YTA-alueiden tasolla, mikä todennäköisesti vaikuttaa YTA-alueiden kehittämistä tulevaisuudessa
  - Alueet kehittävät itsenäisesti sellaisia ICT-ratkaisuja, jotka sisältävät tarpeetonta päällekkäisyyttä
  - Aluekohtaisesti kehittyviä ICT-järjestelmiä ei suunnitella alue- ja sektorirajat ylittävän yhteistyön näkökulmasta, mikä vaikeuttaa asiakkaan kannalta kokonaisvaltaisten toimintamallien kehittämistä
  - Uusien teknologioiden (esim. tekoäly) viipymätön käyttöönotto edellyttää nykyistä vahvempaa koordinaatiota ja yhteistyötä
- Tarvitaan vahva kansallinen visio, joka siirtää painopistettä aluekohtaisesta kehittämistä kohti valtakunnallisesti optimoitua kokonaisuutta

Alustava ehdotus työnjaosta valtion ja alueiden välillä

- 1 Valtakunnallinen asiakas- ja potilastietovaranto**
Kanta-arkisto muutettaisiin operatiiviseksi ja asiakaslähtöiseksi tietovarannoksi, jonka varaan alueelliset tietojärjestelmät rakentuisivat.
- 2 Valtakunnalliset taustapalvelut**
Valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja laajennetaan yleiskäyttöisillä komponenteilla, joita käytetään rajapintojen välityksellä (esim. lähetteet ja palautteet, oirearviot yms.).
- 3 Käyttöliittymät hyvinvointialueiden hallintaan**
Ammattilaiselle tai asiakkaalle tarjottavat käyttöliittymät toteutetaan lähtökohtaisesti alueellisesti ja kansalliset käyttöliittymät lakkautetaan, mikäli niille ei ole erikseen perusteltua tarkoitusta.
- 4 Valtakunnallinen pikaklinikka**
Digitaalisesti hoidettavissa olevien kerta-asiakkaiden suuri massa hoidettaisiin kansallisessa (tai YTA-alueellisessa) digiklinikassa, joka optimoisi saatavuuden aluerajat ylittävästi.

Konkreettiset ehdotukset

- Keskeiset asiakas- ja potilastiedot olisivat aidosti yhteiskäyttöisiä koko valtakunnan tasolla ja asiakkaalle syntyisi oikeus saada palvelua perustuen uusimpaan tietoon
- Nykyisen sähköisen reseptin rinnalle kehitettäisiin uusia valtakunnallisia palveluja, jotka tukisivat alue- ja sektorirajat ylittävien palvelumallien kehittämistä
  - Esimerkiksi valtakunnallisesti yhteiset lähetteet ja hoitopalautteet, ammattihenkilöiden ja asiakkaiden välinen viestiliikenne, oirearviot ja terveystarkastukset.
- Lisäksi ehdotetaan kokeiltavaksi perusterveydenhuollon digitaalisen asioinnin toteuttamista valtakunnallisesti, jolloin henkilöstöä voitaisiin tasata koko maan tasolla
- Huom. visiotyöryhmässä ei ole vielä syntynyt yksimielisyyttä kaikista asioista ja työ jatkuu vuoden loppuun saakka
  - Syksyn aikana ryhmän keskusteltavaksi tulossa vielä YTA-tasoiset tietojärjestelmät sekä TKIO-toiminnan valtakunnallinen koordinaatio

Mitä ehdotuksilla tavoitellaan

- Yhteinen asiakas- ja potilastietovaranto lisää tiedon hyödynnettävyyttä asiakkaan, ammattilaisen ja valtakunnallisen ohjaajan näkökulmista sekä TKIO-näkökulmasta
- Alue- ja sektorirajat ylittävien toimintamallien kehittäminen helpottuu, kun valtakunnalliset ICT-palvelut mahdollistavat asiakastiedon, läheteiden ja viestien kulkeutumisen
  - Suurin osa (n. 80%) sote-palvelujärjestelmän kuluista syntyy monialaisista asiakkaista
  - Monet merkittävät ongelmat (mm. pitkäaikaistyöttömyys) vaativat sektorien välistä yhteistyötä
- Hyvinvointialueiden ICT-ratkaisujen päällekkäisyydet vähenevät, mikä voi pitkällä aikavälillä vähentää kokonaiskustannuksia
- Kevennetään alueiden suuriksi ja monimutkaisiksi paisuneita tietojärjestelmiä kehittämällä tiettyjä vaikeita ja raskaasti säänneltyjä toimintoja kansallisesti
  - Näin madalletaan markkinoille tulon esteitä ja helpotetaan järjestelmien alueellista hankintaa ja kehittämistä
- Mahdollistetaan perusterveydenhuollon digitaalista palvelua tuottavan henkilöstön joustava työskentely koko valtakunnan alueella → parempi saatavuus, yhdenvertaisuus

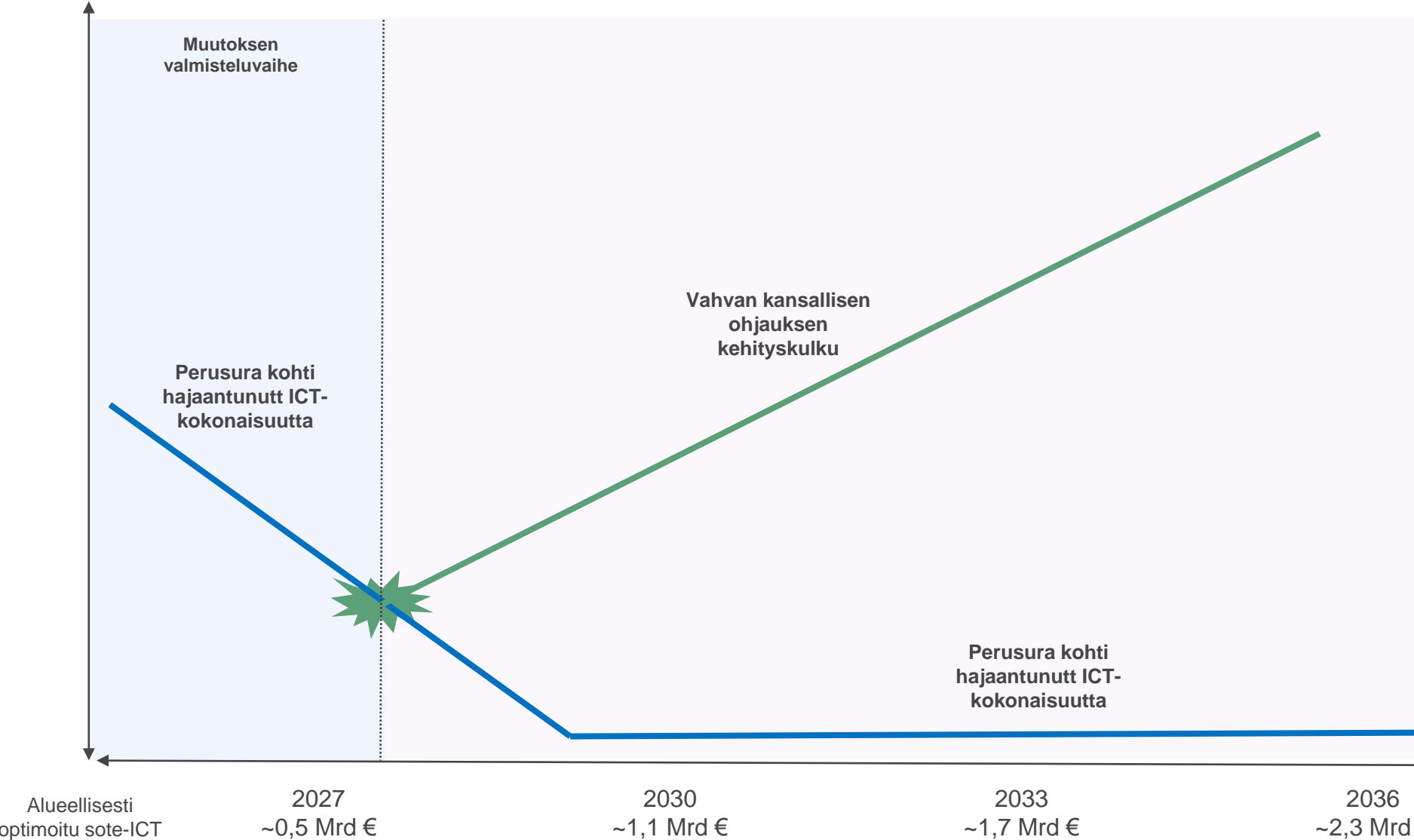
Mitä muutos maksaa ja miten se rahoitetaan?

- Hyvinvointialueiden ICT-kustannukset ovat yli 1 mrd. € vuodessa, josta uusien investointien osuuden voidaan arvioida olevan keskimäärin 15-20%
- Lisäksi Kanta-palvelujen valtakunnalliseen kehittämiseen on viime vuosina käytetty 30-40 miljoonaa euroa vuodessa, sisältäen sekä valtion että hyvinvointialueiden rahoitusosuudet
- **Eli sosiaali- ja terveydenhuollon ICT-ratkaisuihin investoidaan tulevien 10-15 vuoden aikana joka tapauksessa miljardeja euroja**
- Perusuralla nämä investoinnit rakentavat alueellisesti hajautunutta ICT-kokonaisuutta, joka sisältää päällekkäisyyksiä ja pitkällä aikavälillä vaikeuttaa sote-järjestelmän valtakunnallista kehittämistä
- Nyt laadittavan vision tavoitteena on sopia valtakunnallisista linjoista, jotka auttavat ohjaamaan näitä investointeja kohti valtakunnallisesti tarkoituksenmukaisempaa lopputulemaa
- Konkreettinen toimeenpano voi saada monia eri muotoja ja täsmällisten kustannusarvioiden antaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa suunnittelua
- Todennäköisesti 10 vuoden periodilla kyse joidenkin satojen miljoonien eurojen panostuksista, joista suurin osa voidaan kattaa joka tapauksessa toteutettavia investointeja ohjaamalla

Uudistuksen toteuttaminen pitkällä siirtymäajalla mahdollistaa kustannusten kattamisen pääasiassa investointien uudelleen kohdentamisella

Valtakunnallisesti optimoitu sote-ICT

Alueellisesti optimoitu sote-ICT

Hyvinvointialueet tulevat uudistamaan tietojärjestelmiään ja digipalveluitaan seuraavien 10-15 vuoden aikana useilla miljardeilla euroilla.

Ensimmäisessä vaiheessa määritellään tulevaisuuden arkkitehtuuri ja sen alueellisille tietojärjestelmille kohdistamat vaatimukset. Toisessa vaiheessa ohjataan alueiden tulevia investointeja valtakunnallisten vaatimusten mukaisesti.

Näin käynnistetään muutos kohti valtakunnallisesti yhtenäisempää kokonaisuutta, joka toteutuu vaiheittain ilman äkkinäistä ja kallista muutosta.

Aika / kumulatiivinen kehittämispanos